

Continuem la transcripció del treball «La ciutat en el record», escrit pel Sr. Ramon Salas i Oliveras, a l'entorn de l'any 1970. És una crònica local dels inicis de l'actual segle xx. El text transcriu fidelment l'original, tot i que, per a facilitar la comprensió, s'hi han afegit notes.

Les anteriors transcripcions van ésser publicades als *FULLS/56*, octubre 1996, *FULLS/60*, gener 1998, *FULLS/64*, abril 1999, i *FULLS/65*, octubre 1999.

LA CIUTAT EN EL RECORD (V)

LES PERSONES I EL SEU VESTUARI

És possible que més que descriure el vestuari de les persones en els dies llunyans que ocupen la nostra atenció, fem com una mena d'inventari de les peces de vestir que des de llavors han caigut en desús.

Començarem per anotar la desaparició total dels barrets de copa, que era peça obligada en actes oficials de certa categoria, així com també en moltes cerimònies i actes familiars de la classe alta, tant si es tractava de casoris com d'enterraments. Alguns homes de la classe mitjana i, sobretot, els que exercien professions liberals, usaven bastant, sobretot per a mudar, el bombí, o sia l'anomenat barret fort. També en duïen alguns joves, d'aquells que la gent acostumava a denominar xitxarel·los.

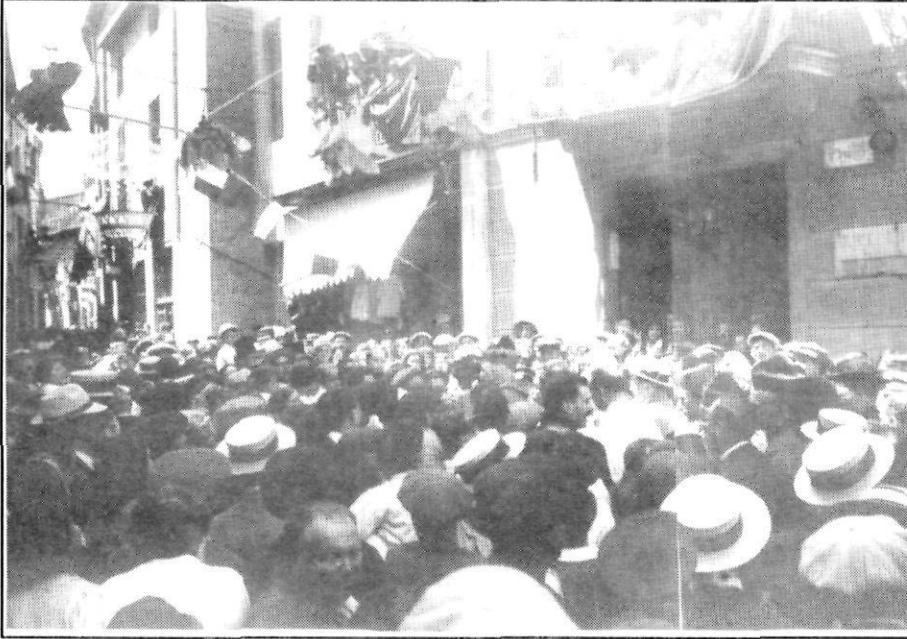
Barrets de copa i bombins a la sortida d'un acte a Santa Maria (1905?).

Fotografia Teodor Solà. MASMM. Arxiu d'imatges.

Els capells de feltre, o barrets tous, com eren anomenats, i que tenien molta més clientela, també han desaparegut de la circulació. Igual va succeir amb els de palla, que tant es portaven a l'estiu, i amb els «jipis», no tan abundants com els primers.

Naturalment, en una població fabril com Mataró era molt nombrosa la classe treballadora, els membres de la qual usaven gorra. N'hi havia de diverses classes. Els filadors, nuadors i ajudants

Barrets de palla al carrer Nou, el dia de la consagració del bisbe Mas (5 juliol 1915).

Fotografia Spà Salarich. MASMM. Arxiu d'Imatges.

Els nois en edat escolar, o portaven gorra amb visera de xarol o d'aquelles que se'n deia de «mariner», que eren rodones i amb una cinta que acabava amb un llaç. Els alumnes dels Germans Maristes i de l'Escola Pia, sobretot aquells que eren interns, portaven la que s'anomenava «gorra de col·legial», que anava voltada per una cinta ornamentada amb uns brodats daurats i amb l'escut corresponent a la institució docent de la qual eren alumnes.

Els membres de la classe treballadora usaven gorra (1905?).
Fotografia Teodor Solà. MASMM. Arxiu d'Imatges.

de les fàbriques de filats, la portaven totalment de roba, amb una visera de proporcions molt reduïdes i amb una mena de botó recobert al cim. Hi havia oficinistes i dependents de comerç que les duïen amb visera de xarol. En els grups de pagesos i comparets, es veïen bastantes barretines vermelles, i també algunes de morades, sobretot en persones d'edat. Alguns mariners també portaven barretina. De boines, en aquell temps, no se'n veïen moltes, i alguns que en portaven eren titllats de carlins, i a voltes ho eren de debò.

barrets «tirolesos», volem constatar el fet que en aquell temps hi havia moltes persones que no es treïen la gorra ni per treballar, ni per asseure's a taula a l'hora de menjar. Era l'època en la qual molts mestres, a l'hora de classe, portaven el clàssic casquet. Pel que fa referència a la gent treballadora, podem testimoniar que la gorra, quant a la persona, era com una peça inamovible, com ho podia ésser la corbata, molt poc usada a diari, o bé el mocador del coll, que en aquell temps era molt més corrent.

El vestit dels obrers, com es pot suposar, estava d'acord amb les diverses feines i també

Boines en un acte carlí a Canet de Mar (1908).

Fotografia Spà Salarich. MASMM. Arxiu d'Imatges.

amb costums establerts molts anys enrera. Els pagesos i els tractants de bestiar portaven llargues bruses negres; també alguns carreters les duïen ratllades amb vies blanques i blaves, altres anaven de manera permanent només amb armilla. L'americana indicava ésser persona d'ofici o bé tenir algun càrrec tècnic o de responsabilitat.

Els manyans acostumaven a portar vestits de dril, i no eren solament ells qui en duïen, ja que l'autor d'aquestes ratlles, sense haver-se dedicat mai a la mecànica, també n'havia portat alguns anys, i aquí ens plau fer constar el detall que d'aquests vestits, fets a mida, i ben complets, o sia de tres peces, americana, armilla i pantaló, n'haviem pagat quinze pessetes. Això era a la primera dècada del segle. Un vestit de vellut, que també n'haviem gastat, com molts altres treballadors, ens havia costat trenta pessetes.

Es veia encara algun vestit enribetat, com havia estat de moda en algun temps passat. Perquè cal tenir en compte que, fins i tot tenint possibilitats d'ordre econòmic, la roba s'aprofitava molt més que ara. Entre les classes humils moltes persones que morien en edat avançada eren enterrades amb el vestit amb el qual s'havien casat.

A l'hivern els abrigalls dels homes eren la capa i el tapaboques. La capa, amb gires de seda, la portaven persones de classe adinerada o benestant, i amb gires d'astracan els menestrals i alguns treballadors. Més endavant començà a usar-se l'abric en forma de gavany i pardessus, o

El diumenge de Rams, una capa, a la Riera (1905?).

Fotografia Spà Salarich. MASMM. Arxiu d'Imatges.

sia el conegut «sobretudo». Anotem que a Mataró, sense que s'hi hagués constituït cap grups d'amics de la capa com a Madrid, també va donar-se el cas d'haver-hi uns quants devots d'aquesta peça d'abric, que mai no varen renunciar al seu ús, entre els quals ens plau fer recordança dels senyors Horta, Parera i un dels germans Pasant. Com a cas potser únic, puix no en recordem cap altre, volem fer constar que el senyor Saborit, secretari de l'Ajuntament, portava carric, un abric molt folgat amb esclavina.

Com a calçat, en aquell temps, les persones de les classes alta i mitja usaven sabates de pell, gairebé sempre fetes a mida; també en duïen alguns treballadors, encara que solament per a mudar, o quan plovia.

Els obrers, correntment, portaven espadnyes blanques, tot i que alguns les duïen envetades. Els qui més portaven aquesta última classe d'espadnyes, eren els carreters i els homes del camp. En dies de pluja, el calçat habitual d'uns i altres eren els esclòps.

Després d'esmentar les peces que com a vestimenta portaven els homes, naturalment, cal fer una referència a la que duïen les dones. Si pertanyien a la classe alta usaven capells, més o menys de moda, segons gustos i possibilitats, i en moltes ocasions la clàssica mantellina. Les dones obreres gastaven mocador del cap, de cotó o de seda, segons l'ús que en feien, si era per anar a treballar o per als dies festius, i també segons l'esperit de lluïment de cada una, que generalment anava d'acord amb la respectiva edat.

Quant al vestit de les dones no ens aturarem pas a detallar certes característiques, filles de la moda d'aquells temps, sobretot en la classe social que s'anomenava la distingida. Cal fer constar que, a més de la roba interior i la cotilla, eren peces obligades els «enagus», que havien d'ésser ben planxats, i el faldellí o «refajo». Les dones treballadores també portaven les mateixes vestidures, si bé usualment fetes amb roba de teixits inferiors i de tons més virolats. Es veïen encara bastants dones de certa edat, o vingudes

d'altres comarques, amb gipó i mocador a les espatlles. Les faldilles d'aquell temps, no cal remarcar que eren llargues, tant, que en algun moment semblava que servien per a escombrar els paviments; aquest fet donava lloc que moltes dones, en passar pels carrers, s'aguantessin la «cola», com es deia llavors, en castellà, i en això n'hi havia que demostraven la seva gràcia i gentilesa.

Per abrigar, les anomenades «senyores» tenien els seus abrics i capetes, d'acord amb els gustos del dia. Moltes, per al coll, portaven el boà, que era de pell o de ploma, en forma de serp, i també usaven el manegot, anomenat també «manguito» en castellà, que era un rotllo embuatat, obert pels extrems, en el qual es ficaven les mans.

Algunes senyores, joves i grans, però més aquestes darreres, en determinades ocasions portaven, annex al capell, un vel de tul finíssim, que els cobria la cara, vel que algú havia batejat amb el nom de «tapa-feas».

Les dones obreres duïen damunt les espatlles un mantellet, o com es deia en aquells dies, en castellà, una «manteleta», que era de llana o de pel de cabra; per sortir al carrer, a l'hivern, portaven com a abrigall el conegut mocador gran, que moltes vegades, en sortir de la fàbrica, si plovia, també es posaven damunt del cap. També n'hi havia que, per a no passar tan de fred a les mans, portaven mitenes, una mena de guants de punt que deixaven els dits al descobert, a fi de facilitar el treball.

Els guants eren una cosa a la qual les senyores tenien una gran estima, i que portaven de pell, o bé de tul, segons les oportunitats. I després de parlar dels guants, és natural que ho fem del vano, del qual es deia que, a més de donar innegable relleu a l'elegància de les senyores, no solament servia perquè aquestes es donessin aire, sinó que, manejat per mans expertes, també tenia el privilegi de transmetre amorosos missatges.

La vestimenta de les dones (1905?).
Fotografia Spà Salarich. MASMM.
Arxiu d'imatges.

Les dones pertanyents a les classes benestants per a calçar acostumaven a portar botes o polacres, i per estar per casa, sabatilles o xinelles. En aquestes peces no hi havia faramalla, sinó material de qualitat superior.

Els mateixos calçats que acabem d'esmentar, però, com es pot comprendre, de qualitat inferior, també els portaven les dones treballadores. Moltes, en dies de pluja, duïen socs, o sia un calçat amb sola de fusta, movable, que produïa un soroll característic, i que feia conèixer des de l'interior de les cases si el temps era plujós.

ELS TEATRES

Els mataronins, a través del temps, hem donat proves d'ésser uns fervents devots de Talia; però aquest afecte pel teatre era molt més accentuat en els dies que no existien camps d'esport ni sales de cinema. És clar que fa molts anys que existeixen; tot i amb això, recordem perfectament els dies en què restaven encara inèdits.

El Teatro Principal, sense cap mena de dubte, és el primer en la nostra llista recordatòria. Era situat en el rovell de l'ou de la ciutat, a l'antic carrer Nou, i que se'ns perdoni aquesta darrera frase que pot semblar una veritable antinòmia. Ocupava el solar de l'actual Cine Foment. Pertanyia a l'Hospital de Sant Jaume i Santa Magdalena, de la nostra ciutat, de la mateixa manera que el Teatre Principal de Barcelona era propietat de l'Hospital de la Santa Creu, de la capital. A començaments de segle era ja un teatre molt antic, si bé l'any 1889 havia estat restaurat. Tenia platea amb llotgetes, primer pis, segons pis i «galliner», el tercer pis, el més alt.

Hi havien actuat excel·lents companyies, prestigiades pels noms d'actors tan notables com Valero, Calvo i Vico, entre molts altres també de gran renom dins l'escena castellana.

A la fi del segle passat el local va deixar d'ésser teatre i durant alguns anys va quedar convertit en escenari de varietats i en sala de «cinematógrafo», paraula que llavors s'usava, i aquí ens permetem de contar, com a simple anècdota, que un home senzill, al qual la llengua se li resistia quan havia d'articular dita paraula, es planyia que després d'haver-se esforçat moltíssim per arribar a proferir-la, l'èxit no li va servir de res, ja que la paraula «cinematógrafo» va quedar en desús i es convertí senzillament en «cine». Més tard, a inicis d'aquest segle, el local

es convertí en el Foment Mataroní, patronat parroquial de Santa Maria. Durant els anys seixanta s'enderrocà i, en el seu lloc, es construí l'actual Cine Foment.

L'any 1868, a la confluència de la carretera d'Argentona amb el camí de la Geganta, va inaugurar-se El Prado Mataronés, amb un teatre d'estiu que, segons tenim entès, va convertir-se després exclusivament en lloc de ball, fins a la seva desaparició.

Farem ara memòria d'un altre teatre, ja del nostre record, que l'any 1876 va ésser inaugurat com a jardí i saló de ball d'estiu, al qual se li va donar el nom d'Euterpe. Estava situat al costat de la Presó, amb entrada per la muralla d'aquest nom i sortida per la riera. La seva construcció era de fusta. Encara que en certes ocasions s'hi celebrés algun ball, el cert és que convertit en el Teatre Euterpe, durant molts anys va ésser quasi l'únic teatre públic de la ciutat. Tenia annex un cafè entrant a la part esquerra i pati, per a passeig, a la banda dreta.

El record del teatre em queda vinculat al record de grans companyies de l'escena castellana i de la catalana i, en fer memòria, em vénen de seguida al pensament els noms de grans actrius com Carlota de Mena, Santoncha, Morera i Llorente, entre moltes d'altres, així com també els d'insignes actors, com per exemple Soler, Goula, Borràs, Morano, Armengot, Parreño i Rivelles, etc.

Cal dir també que en aquest teatre, a través dels anys, s'hi va rendir culte a l'opereta i a la «zarzuela», i de manera molt particular a la del «género chico», i fins i tot moltes vegades a la de l'ínfim. En les variades companyies que varen actuar-hi fent teatre líric, hi formaven un estol de veritables artistes, les excel·lents condicions dels quals són encara recordades per alguns espectadors d'aquelles representacions tan allunyades dels nostres dies.

Per la importància notòria que havien tingut les companyies d'afecionats que hi actuaven, també hem de fer esment del teatre del casino El Fénix Mataronés, que era on després hi va haver el Cine Moderno¹, per tant desaparegut, ja fa bastants dècades.

Al cap d'anys, encara es recordaven les brillantíssimes actuacions dels Herrera, Casas i altres mataronins que havien sobresortit en el cultiu de l'art de Talia.

La societat Ateneo de la Clase Obrera ocupava l'edifici de la cantonada de la Riera amb el carrer de Bonaire. Disposava de cafè, conegut encara per l'Ateneu, i de teatre, anys després convertit en el cine Borràs². Al teatre de l'Ateneu havien actuat excel·lents companyies d'aficionats, alguns de molta classe, que fins i tot havien estat sol·licitats, i s'havien incorporat, a companyies professionals. Els mataronins de certa edat segurament que recorden els noms de Villar, Comas, Bagué, Cabruja, Illa, Gualba i de molts altres.

Fa molts anys, era el 1871, al carrer de Sant Antoni va inaugurar-se el Teatre Talia, que disposava d'edifici propi, i que estava format per joves provinents dels Lluïsos, associació que fundà mossèn Albareda, nom amb què era conegut el sacerdot mataroní Joan de la Creu Ferrer i Sala, publicista i esperit apostòlic de gran empena.

Aquest teatre va ésser l'antecedent del que vàrem conèixer com a propi del Círculo Católico de Obreros, que abans de radicar a la Riera, on es troba ara, va ocupar l'antiga casa senyorial dels Sanromà, al carrer de Bonaire, o sia el lloc que ara ocupa l'actual Casal Mutual Cooperatista³. L'esmentat teatre s'estrenà l'any 1889, i els aficionats que hi actuaven treballaven sense dones. Havia tingut elements molt distingits, entre els quals havien sobresortit els Llanas, Goday, Aromí, Albanell, Dansa, Saborit i molts més. Algú deia que no existia cap aficionat a Mataró que no hagués passat per la companyia del Centre Catòlic; i fins i tot es parlava que la companyia del Centre Catòlic era una mena de dida per a les altres companyies.

El fins fa poc Cine Clavé havia estat abans teatre de La Constància i de La Nueva Constància, entitats recreatives que s'havien succeït i que a la vegada van ésser successores en el temps i en l'espai que ocupaven, salvant la reforma de l'edifici, del teatre «Círculo Clavé», inaugurat l'any 1881.⁴

En el teatre del nostre record, o sia de La Constància, hi actuaven companyies d'aficionats i companyies professionals de molta categoria, i, fins i tot, companyies estrangeres de gran prestigi, tant de drama, de comèdia o d'opereta.

I parlant de teatre, encara que era molt modest, no podem silenciar el teatret de can Generós, a la plaça de Cuba, que tenia temporades de certa activitat, amb assistència de públic poc exigent.⁵

ELS HOSTALS

En l'època que recordem personalment, encara hi havia importants hostals a la ciutat. El primer, el de més anomenada, era el de Montserrat, conegut arreu per la seva antiguitat i per haver estat estació de diligències en el temps d'abans del ferrocarril. Moltes persones recordaran que ocupava el lloc de l'actual Hotel Suís, a la cantonada del camí Ral amb el carrer de Sant Agustí⁶. Era de construcció vetusta, i encara ens sembla veure aquella entrada en forma de porxo, amb en Tino, el matelot, recalcat en un guardacantons de la portalada.

A l'hostal de Montserrat paraven molts carros i tartanes dels pobles de la comarca que venien a Mataró per conveniències d'ordre particular o comercial, i també els d'algunes fàbriques de Sants o de Sant Martí de Provençals, que venien a la nostra ciutat, o que anaven de pas. Cal dir que eren els antecessors dels camions d'avui dia, carros grandiosos, amb vela i bosses, carregats de caixes o grans fardells, tirats per tres matxos a la llarga i amb un gos gros lligat a sota del carro, a la part del darrera. Aquests carros eren una de les estampes característiques del segle XIX, i més amb la presència de la figura del carreter, a voltes amb la barretina encasquetada, fent petar les xurriaques i abrivant els animals amb uns quans crits, sobretot si algunes roderes profundes dificultaven la marxa normal.

Al carrer d'en Pujol hi havia l'hostal de la Paloma, amb parròquia de pagesos dels pobles veïns; però ja es notava una evident decadència en la seva vida.

També cal fer constar com a hostals can Pepons i cal Laro, aquest darrer encara existent com a bar restaurant, establerts al carrer de Sant Simó, que tenien fora de l'establiment les quadres per a guardar carruatges i estabular animals.

Recordem també l'hostal del Blinco, amb el nom del qual encara és conegut un restaurant actual, però que no s'assembla de res amb el d'aquells dies⁷. L'antic hostal estava instal·lat en una casa de portal rodó i entrada fonda. En ella, sobretot a l'hivern, al vespre, s'hi reunien molts mossos que, com ja hem anotat en un altre capítol, venien amb els carros de verdures per anar al Born, a Barcelona, i que generalment hi sopaven, i després, reunits tots els carros, que havien deixat amb els morralets posats als animals, empenien junts la marxa cap a la capital, per evitar la sorpresa dels lladres, que en certes èpoques havien realitzat

atracaments i fins arribat a matar algun animal com a venjança.

També recordem que alguns pagesos de Valdeix es servien de les quadres de la casa Bruguera, a la baixada d'en Massot, per a guardar-hi els animals de bast, quan venien a mercat. No era, però, un hostal.

ELS NOSTRES HOMES DE MAR

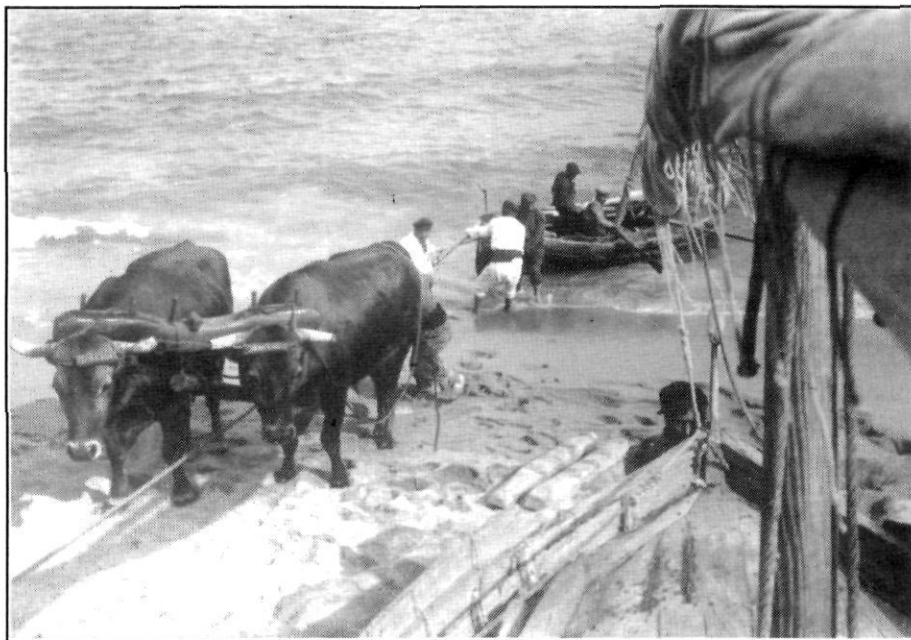
Mataró havia estat durant molts anys, fins i tot segles, una població essencialment marinera.

S'ha de considerar que una part important dels seus pobladors dedicava les seves activitats a la mar i que la pagesia constituïa l'altre nucli que feia parella amb l'anterior. La industrialització, però, canvià les coses. Per això, ara, volem parlar dels nostres homes de mar, que fins no fa molt eren encara legió. De les causes de les transformacions i decadència de la pesca, de la navegació de cabotatge i de la d'altura, no en direm res, ja que en aquest treball només pretenem fer un recordatori dels temps passats.

Encara guardem el record d'una platja mataronina ben extensa, plena d'embarcacions de pesca de tota mena, amb moltes parelles del bou i gran nombre de barques sardineres. Donava bo de veure el treball dels palers combinat amb les estrebades metòdiques de la parella de bous en treure les barques quan arribaven de la pesca.

La cort dels bous era punt de mira de grans i xics per a veure'ls sortir sota del jou, amb direcció al lloc on esperava el seu torn alguna de les barques que havien sortit abans de clarejar el dia. Era una estampa plena de tipisme, que tenia el seu complement amb la contemplació de les paneres curulles de peix que anaven a parar al rotllo de la subhasta.

Era constant la visió d'homes i dones cosint xarxes i arreglant i preparant estris per a la pesquera, tot i que, a l'època, moltes dones i filles de pescadors ja treballaven a les fàbriques. Les converses giraven moltes vegades a l'entorn de les naus, que, tot i ésser petites quant a tonatge, portaven el nom de la ciutat a terres peninsulars

Una parella de bous a la platja mataronina (1905?).
Fotografia Spà Salarich. MASMM. Arxiu d'Imatges.

ben llunyanes, fent comerç amb els tomàquets de Gandia i altres poblacions valencianes, i també amb Almeria i altres ports del sud d'Andalusia.

La ciutat tenia també molts mariners enrolats als vaixells que feien les carreres d'Amèrica i de les Filipines i altres ports asiàtics. I no faltaven homes d'una categoria nàutica tan sobresortint com l'aconseguida pels Castellà, Roldós i Capell, entre d'altres.

També volem fer memòria dels capitans o pilots Andreu i Novell, Castellà i Giralt, i Carrau Renau, que coneguèrem retirats de la mar i dedicats a diverses activitats ciutadanes.

ELS BANYS

Quan nosaltres érem infants, a l'estiu s'instal·laven a la platja dos establiments de banys. El de més categoria era el conegut com a banys d'en Colom, o banys vermells, perquè la seva construcció, de fusta, estava pintada amb el referit color. Tenien certa amplitud, i disposaven de departaments per a prendre banys de pila, amb aigua calenta i freda. A l'exterior, amb lletres de grans dimensions pintades a la façana, s'anunciava que l'establiment proporcionava «Baños de pila y oleaje». A l'esplanada que hi havia al davant, a les hores properes al migdia, hi paraven diverses tartanes, i també alguna jardineria, que esperaven les famílies que havien anat a banyar-se. Teniu

Banyistes a la platja de Mataró. Dintre del mar, a la dreta, la bota.
Fotografia Spà Salarich. MASMM. Arxiu d'Imatges.

en compte que a la ciutat no hi havia cap auto. Els carruatges que hem anomenat pertanyien a cases distingides.

L'altre establiment era més modest. Per ésser pintat de blanc, la gent l'anomenava els banys blancs, o bé els banys d'en Teis.

Els dos establiments eren situats un al costat de l'altre, i tots dos tenien un tancat que arribava fins al rompent de les ones, perquè els banyistes hi quedessin recollits, amb independència respecte dels qui anaven a la platja lliure.

Els banys d'en Colom (1920?).

Fotografia Mn. Joan Colomer.
MASMM. Arxiu d'Imatges.

Tots dos establiments tenien posades unes bótes flotants dins de la mar, lligades amb unes cordes que des de terra formaven unes paral·leles a les quals s'agafaven les persones que no sabien nedar, i així entraven, a poc a poc, dintre del mar, fins que l'aigua els arribava al coll.

Els qui sabien nedar i arribaven fins a la bóta, ja semblava que havien realitzat una proesa. Una gran majoria de les persones que nedaven ho feia lligant-se unes carbasses al voltant de la cintura, o bé uns suros enfilats per una corda, que allà mateix es llogaven, com també es feia amb els vestits de bany.

Per a començar a banyar-se quasi sempre s'esperava que arribés la diada de Sant Cristòfol, el dia 10 de juliol, ja que en això, com en moltes altres coses, hi havia costums establerts que gairebé ningú no gosava d'infringir. Hi havia persones que solament s'atrevien a banyar-se per recomanació expressa del metge.

Les dones portaven uns vestits de bany en els quals hi havia més roba que la que avui acostumen a portar, vestides, pel carrer.

Per altra part, s'ha de fer constar que les dones que anaven a banyar-se a la mar lliure, ho feien de nits, moltes vegades vestides amb una camisa llarga, així com molts homes ho feien amb calçotets.

Ramon Salas i Oliveras

NOTES.

1.- El Cine Moderno, a la Riera, ocupava el solar de l'edifici del Boulevard Maresme, ara botiga Zara.

2.- El Teatre o Cine Borràs ha estat enderrocant recentment i en el seu solar s'ha construït l'Ateneu de la Caixa d'Estalvis Laietana. El cafè, convertit durant uns anys en el restaurant Sant Bernat, també és enderrocant. En el seu lloc es construeix avui un edifici de nova planta.

3.- Avui Casal l'Aliança.

4.- El Teatre Clavé va ésser novament transformat durant els anys vint, transformació que li donà la seva darrera imatge.

5.- Era situat al lloc on avui existeix l'escola Mare de Déu del Pilar.

6.- El lloc de l'Hotel Suís és ocupat avui per l'edifici del Banco de Bilbao.

7.- El restaurant Cal Blinco és ara a la Muralla de Sant Llorenç. Abans havia estat a la plaça de Santa Anna, a la casa que feia cantonada amb el carrer de Santa Teresa.